

Родигін К. М.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ВІРТУАЛЬНІ ДЕРЖАВИ-МЕМИ У СМИСЛОВІЙ ВІЙНІ

У статті проаналізовано використання мемів в інформаційно-смісловій складовій російсько-української війни на прикладі мемів про віртуальні держави, як-то «Курська народна республіка» (КурНР), «Білгородська народна республіка» (БНР) та «Вейшнорія». Досліджено історичний контекст, обставини виникнення та еволюції цих мемів і супутніх явищ в інформаційному просторі.

Низка властивостей мемів як явища, як-то здатність до самовідтворення й поширення, стереотипізація і спрощення складних явищ, швидке («вірусне») набуття популярності, багатозначність, емоційність, – роблять їх потенційно здатними до «взяття на озброєння» (weaponization of memes) в інформаційно-сміслових війнах, а відтак діяти як інформаційно-сміслова зброя нападу або захисту.

Розглянуто особливості мемів як явища та їх роль у смисловій війні. Здійснено порівняльний аналіз кейсів «КурНР» і «БНР», з одного боку, та «Вейшнорії» з іншого. Виявлено спільні та відмінні риси цих випадків.

І «БНР», і «КурНР», і «Вейшнорія» стали можливими в умовах інформаційно-сміслових війн, постправди і російської гібридної агресії. Вони є певними відсиланнями на її меметичний інструментарій, простіше кажучи, функціонують як певні версії «Новоросії навпаки», хоча й відрізняються в деталях.

Спільною ознакою є аналогії і відсилання до досвіду створення квазіреспублік на Сході України на гібридному етапі російсько-української війни. Проте між проаналізованими прикладами є істотні відмінності: якщо мемі про «КурНР» і «БНР» створені як українська іронічна відповідь на російські пропагандистські конструкти часів гібридної війни 2014–2021 рр., то «Вейшнорія», на відміну від них, первісно була вигадана російською стороною для легенди військових навчань «Захід-2017», але повною мірою проявила свій меметичний потенціал у прозахідному та антиросійському середовищі, де становить приклад перехоплення і переконання первинного концепту з перетворенням його на іронічну або й постіронічну відповідь російській пропаганді в дусі меметичного опору.

Ключові слова: інформаційна війна, смислова війна, інтернет-меми, пропаганда, меметична війна, меметичний опір, Білгородська народна республіка, Курська народна республіка, Вейшнорія.

Постановка проблеми. Поняття «мем» у повсякденному вжитку часто тлумачиться як смішна картинка з підписом, що поширюється в мережі інтернет заради розваги. Проте це визначення є неточним за багатьма параметрами, а іноді взагалі нерелевантним. Зокрема, мемами можуть бути не лише «картинки з підписом», а й без підпису, і не лише картинки, а й вербальні мемі – тексти, гасла, вислови, словосполучення чи окремі слова. Вони можуть бути не обов'язково «смішними», а й серйозними, проте у будь-якому разі для успішного функціонування мають володіти меметичним потенціалом – бути виразними, такими, що добре запам'ятовуються і надаються до поширення. Поняття мемів є ширшим за інтернет-комунікацію. Вони побутують не лише в мережі, а виходять із неї в офлайн-простір або ж від початку існують у ньому, як це було до появи

інтернету. Мета їх поширення так само може бути не лише розважальною. Мемі можуть бути «взяті на озброєння» (weaponization of memes) [1] учасниками інформаційно-сміслових війн, а відтак діяти як інформаційно-сміслова зброя нападу або захисту. З огляду на всі вищезгадані застереження, єдиною певною і безперечною ознакою явища мемів в усіх цих випадках залишається здатність реплікуватися і поширюватися в різноманітних медіасередовищах.

Це повертає нас до класичного визначення мему за Річардом Докінзом як одиниці культурної інформації, за аналогією з геном як одиницею генетичної інформації [2]. Поряд із аналогією «мем-ген» існує інша – «мем-вірус», яка фокусується на механізмі (само)відтворення мемів, що нагадує поведінку вірусів зі створення якомога більшої кількості своїх копій: Дуглас Рашкофф

назвав це «медіавірусом» [3]. Середовище інтернету і нових медіа з його горизонтальним способом комунікації «всі з усіма», що найповніше реалізувався у соціальних мережах (соціальних медіа), замість традиційного вертикального «один до всіх», створює вельми сприятливі умови для «вірусного» поширення мемів.

У статті «Меметика у війні: як меми стають зброєю» Ліза Бровко резюмує: «Мем – це не просто для посміятися. Він відтворює роль одиниці культурної інформації, інформаційного вірусу, що впливає на сприйняття людиною реальності, її світогляд і поведінку» [4].

У контексті «епохи постправди», коли емоційне сприйняття повідомлення важить набагато більше, ніж факти, інформаційно-сміслова війна (термін Георгія Почепцова) набуває нової сили, оскільки оперує не з одиничними фактами, а зі смислами, що існують і діють на глибшому рівні [5, с. 16–17]. «Інформація, факт орієнтовані на новизну, смисли – на приєднання до відомого» [5, с. 189].

Низка властивостей мемів, як-то здатність до самовідтворення й поширення, їх утворення шляхом стереотипізації і спрощення складних явищ або понять, швидко («вірусне») набуття популярності, багатозначність, перевага емоційності над значенням [4], – роблять їх потенційно ефективною зброєю саме смислової війни. Л. Бровко підсумовує: «Зброя у повномасштабній фізичній війні – це реактивні снаряди, ракети, автомати, в інформаційній – фейки, маніпуляції, відверта брехня, тоді як у смислових – воюють, зокрема, меми. В основі інформаційних операцій лежить факт, який потім перетворюється у те, що зручно протиборчій стороні, але смислові диверсії ґрунтуються на образах, метафорах, словах-кліше, під які потім уже підбираються факти, малопомітні й суперечливі, і так створюються меми. ... «Бандерівець» – це мем (і зброя), «глибоко стурбовані» – це мем (і зброя), «Кримнаш» – це мем (і зброя), «Слава Україні» – це мем теж, і зброя теж» [4].

Смисли, сформовані в межах операцій смислової війни, працюють на глибшому рівні, ніж окремі факти або фейки, і є здатними зберігати свій вплив навіть якщо їхні джерела скомпрометовані, а інформаційні приводи, на які вони спиралися, спростовані. Класичним прикладом є сюжет про «розп'ятого хлопчика» у Слов'янську, що з'явився на російському телебаченні 12 липня 2014 р. і пізніше був там само фактично спростований, проте відіграв роль у формуванні та підтримці антиукраїнських наративів у російському суспільстві,

а в українському медіапросторі натомість перетворився на іронічний мем поряд із низкою інших виразів: «[Київська] хунта», «Крим наш», «іх там нет», «не все так однозначно», «укропи», «жидобандерівці», «візитівка Яроша», «клаптик землі і два раба», «українці вирили Чорне море», «знищення снігурів», «радіоактивний попіл», «денацифікація і демілітаризація», «центри прийняття рішень», «біолабораторії», «бойові комарі/гуси», «можем повторіть», «жест доброї волі», «бавовна» тощо. Ці приклади демонструють значущість вербальних мемів, що не мають візуальної складової (або вона не є первинною), проте мають спільну рису – іронію, що перехоплює меми російської пропаганди і скеровує їх проти неї самої, перетворює на зброю і захист у меметичній війні, що є варіантом інформаційно-сміслового опору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сміслову війну за допомогою мемів, якими ми їх знаємо зараз, можна спостерігати в Україні принаймні від 2004 року [4] (згадаймо зокрема іронічні меми про «наколоти апельсинки» та «американські валянки» на Майдані Незалежності часів Помаранчевої революції). Загалом же принцип асиметричної відповіді на серйозність опонента жартом і на жарт серйозністю сформульовано ще в античні часи софістом Горгієм Леонтинським.

Виразну тенденцію меметично-іронічного смислового опору можна побачити на прикладі мемів про віртуальні держави: «Курська народна республіка» (КурНР або КуНР; така абревіатура використана, щоб уникнути плутанини з КНР – сучасною Китайською народною республікою або історичною Кубанською народною республікою 1918 р.), «Білгородська народна республіка» (БНР; не плутати з історичною Білоруською народною республікою 1918 р.), «Вейшнорія» (також трапляється написання «Вайшнорія») тощо.

Попередні результати дослідження мемів про віртуальні держави було представлено автором у 2024 р. на Міжнародній науково-практичній конференції «Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку», присвяченій десятиріччю переміщення Донецького національного університету імені Василя Стуса з Донецька до Вінниці [6].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз особливостей меметичної війни як варіанту інформаційно-сміслової війни, на прикладах мемів про віртуальні держави.

Виклад основного матеріалу. Меми «Курська народна республіка» (КурНР), «Білгородська

народна республіка» (БНР) актуалізувалися в контексті подій повномасштабної російсько-української війни у 2023 і 2024 рр. та є пов'язаними з перенесенням бойових дій на російську територію [7]. Обидва меми є українським іронічним віддзеркаленням російського прийому гібридної війни 2014–2022 рр., що використовувала проксі-утворення, так звані Донецьку та Луганську «народні республіки», і супутні наративи пропаганди, за якими «російських військ на Донбасі немає», а в Україні «громадянська війна», в якій «Київська хунта» «воює проти власного народу», а «прості шахтарі і трактористи» дають відсіч «карателям із нацбатальйонів» за допомогою зброї, нібито «придбаної у воєнторзі» або знайденої у шахтах. У підсумку з цих наративів російської пропаганди виводився стратегічний наратив про неспроможність української держави як такої («failed state»), а відтак про її нібито штучність, тимчасовість і неминучість приєднання до проекту «русскій мір».

Тепер аналогічний прийом (різниця полягає в тому, що про створення «республік» поза віртуальним простором всерйоз не йдеться – попри резонанс навколо указу Президента України Володимира Зеленського «Про історично населені українцями території Російської Федерації» [8]) був неофіційно застосованим з українського боку проти російського офіційного дискурсу як іронія і тролінг («напали самі на себе?» [9]), що має на меті підважувати легітимність і авторитет владних інституцій держави-агресора, а відтак – особистий авторитет її автократичного лідера, як такого, що не дотримав своєї частини суспільного договору «лояльність в обмін на стабільність» і не зміг захистити від вторгнення «ісконно російські землі». Зрештою російська влада оголосила «БНР» терористичною організацією [10].

Так чи інакше, символіка «народних республік» не лише з'явилася в мережі інтернет (див. Рис. 1),

а й була подекуди поміченою в офлайн-просторі – на теренах Курщини [11] та Белгородщини [12], що на той момент перебували під контролем ЗСУ або підрозділів російських добровольців, що воюють на боці України. Було створено неофіційні інтернет-представництва «республік» у мережі X (раніше Twitter). У випадку «БНР» окремим супутнім мемом є персонаж «Тимофій Вякін», уявний президент чи кандидат у президенти «БНР», наділений зовнішністю українського активіста Сергія Стерненка.

Перший погляд на представлену в мережі символіку «республік» виявляє домінування в ній українських синьо-жовтих кольорів, використання в обрамленні гербів києво-руських князівських корон, наявність на гербі «КурНР» фігур стилізованого сокола у формі тризуба, подібного до емблеми українського добровольчого батальйону «Донбас» 2014 р. Прапор же «БНР» (синьо-жовто-чорний з написами на ньому) створений за тими самими лекалами, що і прапори проросійських формувань «ДНР» і «ЛНР», і є найбільш очевидним пародіюванням і тролінгом їхньої естетики та ідеології.

Випадок із віртуальною державою Вейшнорія (також Вайшнорія, біл. Вейшнорыя, Вайшнорыя, лат. трансліт. Viejšnoryja, Veyshnoria) має певні відмінності від цих кейсів, проте спільним є іронічне переосмислення первинних концептів.

Вейшнорія з'явилася у медіапросторі у серпні 2017 р. як умовний супротивник у легенді спільних російсько-білоруських військових навчань «Захід-2017». За легендою, Вейшнорія у коаліції з сусідніми вигаданими державами Весбарією та Лубенією, а точніше будучи їх сателітом (коаліція т.зв. «Західних»), нападає на Білорусь, що обороняється в союзі з РФ (коаліція т.зв. «Північних»). У докладнішій передісторії, Весбарія і Лубенія дестабілюють ситуацію в Білорусі, захоплюють її

Рис. 1. Герби віртуальних держав-мемів (зліва направо): КурНР, БНР, Вейшнорія

північно-західні землі, створюють на них Вейшнорію і прагнуть приєднати до неї решту Білорусі – тобто віддзеркалюють модель проксі-війни, властиву зокрема раннім етапам російської гібридної агресії проти України, і яка в українському медіапросторі зазвичай фігурувала під визначеннями «сепаратизм» і «тероризм» (питання коректності використання цієї термінології виходить за межі дослідження).

Цікавим видається дослідження етимології назв вигаданих країн, що провів білоруський музикант і публіцист Алесь Мікус. На його думку, ониматети (ім'ядавці) військових навчань «Захід-2017» не дуже добре грали на символічному полі: вони не лише відрізали «білоруську» частину так званої «корінної Литви» (*Lithuania propria*) від решти Білорусі на своїх картах, але й використали впізнавані назви з балтійської мовної групи для позначення своїх нібито ворогів.

На думку публіциста, назви «Вейшнорія» і «Весбарія» походять від двоскладових балтійських імен (така двоскладовість успадкована з індоєвропейських часів і добре відома з грецьких імен, як-то Архімед, Арістотель, Геракліт). Це імена Вайшнор (литовською *Vaišnoras*, давньопруською *Waisnor*) – «той, хто охоче пригощає» (хлібом і сіллю), та Візбар (литовською *Vizbaras*, прусською *Wissebar*) – «всепереможний». Як приклад застосування балтійських коренів у географічних назвах Білорусі, згадане зокрема село під назвою Вайшнарішки поблизу Ошмян. «Лубенія» також має зв'язки з балтійськими назвами: як приклади Алесь Мікус наводить давньопруське прізвище *Lubene*, латвійське озеро *Lubāns*, пруську річку *Lubano*. Він зауважує, що ці слова походять від балтійського та загалом індоєвропейського кореня, що означає «відривати; розривати; здирати (шкіру)», і з яким за версією лінгвіста В. Топорова може бути пов'язаним і московський топонім Луб'янка [13], що за символічним збігом часто слугує метонімією російських спецслужб.

На мапах навчань територія Вейшнорії охоплювала частину Гродненської, Вітебської та Мінської областей Білорусі, Весбарія розташовувалась на території Литви і Латвії, а Лубенія припадала на Сувалкський коридор [14] – ділянку на межі територій Польщі та Литви, що відокремлює Білорусь від російського ексклаву на Балтиці – Калінінградської області, історичної Східної Пруссії.

Поява віртуальної Вейшнорії в медіапросторі, а надто її географічна прив'язка у просторі реальному, викликали змішану реакцію користувачів соцмереж. Деякі блогери були занепокоєні,

що російські стратеги розігрували карту «сепаратизму» на території союзної Білорусі, фактично протиставляючи одну частину країни іншій. Український журналіст Денис Казанський наводив аналогію: «Це виглядає десь так, як ніби в Україні проходили би спільні з РФ військові навчання проти Волині або Галичини» [15].

Розташування умовної Вейшнорії збіглося з електоральною мапою найбільшої підтримки кандидата в президенти Зенона Позняка (біл. Зянон Пазьняк) – націоналіста, опонента Олександра Лукашенка на виборах 1994 року, лідера Білоруського народного фронту, який можна порівняти з Народним Рухом України. Також кордон Вейшнорії загалом повторював міжвоєнний (1920–1939 рр.) радянсько-польський кордон [16] та окреслював частину території Білорусі з найбільшою часткою католиків серед населення та найбільшим поширенням білоруської мови.

Історик Олександр Пашкевич, шеф-редактор журналу «*Arche*. Початок», передбачав, що назва «Вейшнорія» може закріпитися як жартівлива за північно-західною частиною Білорусі, «адже раніше, здається, узагальненої назви для її лаконічного визначення у нас і не існувало». Зі свого боку, письменник Вінцесь Мудров вважав, що резонанс навколо вигаданої держави розпалює небезпечні сепаратистські настрої, а гродненський журналіст Анджей Почобут (нині є політичним в'язнем у так званій справі Спілки поляків [17]) міркував у Facebook: «... є щось злобно-збочене в тому, з якою легкістю генерали оголосили одну частину країни ворогом іншої частини. Що за цим стоїть? Нелюбов Лукашенка до Гродненщини? Переконання, ..., мовляв, католики вони у нас такі, дай їм зброю і готові воювати з православними? Навіть не знаю» (цит. за [15]).

Так чи інакше йшлося про регіон із певними етнокультурними особливостями, зокрема обумовленими історичним бекграундом перебування у складі Польщі. За аналогією Дениса Казанського: «Умовна Вейшнорія – це приблизний аналог нашої Галичини» [15].

Аналогії з українською ситуацією проводив і блогер під ніком «Білоруський партизан», критично оцінюючи ідею «Вейшнорії» в тому вигляді, в якому її запропонував російсько-білоруський істеблшмент: «Вейшнорія – це Новоросія навпаки. У випадку з Україною росіяни виділили шматок із максимальною концентрацією проросійського елемента, який голосував за Януковича, і там розклали своє багаття 2013-го. У нас роблять інакше: взяли частину території на

самому Заході країни, щоб її демонізувати, маючи на увазі, що залишок Білорусі – територія максимально лояльна до «східних братів». Приходь, забирай! То навіщо грати у чужі ігри?».

Проте «гра у Вейшнорію» набула популярності, причому саме серед опозиційної та прозахідної публіки, вийшла далеко за межі інформаційного контексту військових навчань і продовжила самостійне існування як мережевий мем. Користувачами інтернету було створено символіку Вейшнорії (див. Рис. 1), включно з гімном, сайт, віртуальну спільноту. У мережі Twitter з'явився акаунт «Міністерства закордонних справ Вейшнорії». Столицею віртуальної держави було названо місто Гродно, парламент (Сойм) нібито засідав у Ліді, а «культурною столицею» вважалася Сморгонь. Рядки «Гімну Вейшнорії», написаного білоруською мовою і виконаного гуртом EIZVA [18], обігравали легенду навчань 2017 р. і принагідно згадували іншу «союзну» вигадану країну:

«Вайшнорыя – ты з іскры перуноў
Вайшнорыя – Вісбарыі сястра
Табе мы прысягаем зноў і зноў
Абараніць Вайшнорыю пара»

Крім цього, у тексті фігурують «Вайшноры – з роду Старалітвы», згаданий «вершнік на сцягу» – явний натяк на історичний герб «Погоня» Великого Князівства Литовського, що був відтворений у гербах сучасної Литовської республіки, Білоруської народної республіки 1918 р., Республіки Білорусь 1991–1995 рр. (до приходу до влади Лукашенка), емблемах сучасних білоруських добровольчих підрозділів, що з 2022 р. воюють на боці України проти російської агресії. Таким чином в іронічному реєстрі (а можливо і постіронічному, де іронію складно відрізнити від нової серйозності) було подано «литвинський» національний міф, що є прямим конкурентом

російських імперських конструкцій «триєдиного народу великоросів, малоросів та білорусів».

На сайті Вейшнорії (вейшнорыя.бел) можна було оформити собі «громадянство» віртуальної держави, а засобом обігу був «криптоталер». Дійшло навіть до карбування пам'ятної монети «вейшнорський талер» (Рис. 2).

В одній із версій на аверсі монети містилися уже згаданий вище герб Вейшнорії та її мапа з позначеними на ній назвами міст Гродно (Гародня), Ліда, Сморгонь (Смаргонь) – білоруською латинкою. На реверсі – портрет Тадеуша Костюшка (1746–1817), національного героя Польщі, Литви та Білорусі, учасника боротьби за незалежність США і провідника визвольного повстання 1794 р. проти російської окупації Речі Посполитої, – діяча однозначно антиімперського та орієнтованого на західну демократію. Враховуючи походження Костюшка з західнобілоруських земель, у новоствореному міфі він міг би бути уявним «вейшнорцем».

Все це є показовим, оскільки Вейшнорія, окрім жартів, перетворилася на мем-образ альтернативної, вільної та європейської Білорусі. Коментуючи легенду навчань «Захід-2017», історик-політолог Павло Усов жартома писав у Facebook: «Вейшнорія є мирною демократичною країною, яка ніколи не виявляла агресії проти своїх сусідів. Імовірно, Москва спровокувала конфлікт між Мінськом та Гірадісом (уявна столиця Вейшнорії), для того, щоб закріпити контроль над Білоруссю і не дозволити Вейшнорії вступити до НАТО та ЄС» (цит. за [19]).

За словами Дениса Казанського, «чим більше з'являлося жартів, тим більше людей стали говорити про існування Вейшнорії всерйоз. Це ж у нас в Україні є умовний «український П'ємонт» – Галичина. А в Білорусі жодного такого «білоруського П'ємонту» не було. Західні області раніше не виділяли в якийсь особливий регіон і жодної збірної назви для них не існувало. А тепер біло-

Рис. 2. Вейшнорський талер «Тадеуш Костюшко»

руські та російські військові раптом придумали її та отримали новий мережевий мем» (цит. за [15]).

Політолог Павло Усов зауважив: «Як би смішно це не звучало, але білоруські воєначальники, самі того не підозрюючи, запустили інформаційну реакцію, яка, радше за все, призведе до створення віртуальної державності Вейшнорія. Людям треба ж у щось грати. А гра у Вейшнорію може стати дуже цікавою і стане політичним мемом на довгий час. Тим більше, що Вейшнорія – це мрія про нормальну країну – політична сублімація. Це все те добре, чого зараз немає в Білорусі, – це її позитивне відображення» (цит. за [15]).

Денис Казанський навіть висував гіпотезу, що мережевий мем може стати в майбутньому (можливо безпрецедентно) цілком уживаною назвою цілого регіону. Проте станом на теперішній момент цей сценарій не реалізувався, принаймні повною мірою.

У 2022 р. рішенням Лідського районного суду соціальні мережі «Вейшнорії» (YouTube-канал, сторінки у «ВКонтакте», «Однокласниках», Facebook, Instagram, TikTok, а також Telegram-канал та чат) було визнано у Білорусі «екстремістськими матеріалами» і заблоковано [20].

В Україні меми про Вейшнорію як віртуального союзника у боротьбі з російським ворогом набули певного поширення і популярності, зокрема у Twitter. Новини про інциденти з військовою технікою, що виникали в російській армії під час навчань «Захід-2017», жартома пояснювали успішними диверсійними операціями загадкових вейшнорців. У подальший період (і до 2022 р.) про «роботу ССО (Сил спеціальних операцій) Вейшнорії» періодично писав український військовий-блогер, полковник Анатолій Штефан (позивний «Штірліц») у зв'язку з новинами на кшталт катастроф російських військових літаків [21].

Висновки. Розглянуті приклади мемів про віртуальні держави (БНР, КурНР, Вейшнорія) мають

спільну рису – іронію, що перехоплює меми російської пропаганди і скеровує їх проти неї самої, перетворюючи їх на зброю і захист у меметичній війні. Початково ці меми були в основі вербальними, з мінімальною візуальною складовою або без неї, але закономірно набули її у процесі еволюції та поширення у мережі інтернет.

Здійснено порівняльний аналіз кейсів «КурНР» і «БНР», з одного боку, та «Вейшнорії» з іншого. Виявлено спільні та відмінні риси цих випадків.

І «БНР», і «КурНР», і «Вейшнорія» стали можливими в умовах інформаційно-смыслових війн і російської гібридної агресії. Вони є певними відсиланнями на її меметичний інструментарій, простіше кажучи, функціонують як певні версії «Новоросії навіпаки», хоча й відрізняються в деталях.

Наприклад, меми про «КурНР» і «БНР» створені як реакція на події на фронті російсько-української війни та становлять українську іронічну відповідь на російські пропагандистські конструкції часів гібридної війни 2014–2022 рр., перенесену у змінені умови війни та віддзеркалену проти агресора як тролінг.

На відміну від перших двох випадків, «Вейшнорія» була первісно вигадана самими росіянами та їх білоруськими союзниками для легенди військових навчань «Захід-2017», проте в подальшому розвитку стала прикладом перехоплення вихідного концепту з перетворенням його на іронічну або й постіронічну відповідь російській пропаганді в дусі меметичного опору – чи то через сміх, чи через «політичну сублімацію», ескапізм, внутрішню еміграцію в уявну державу, творення, переосмислення і можливий критичний аналіз частин національного міфу, експерименти з конструювання альтернативної антиімперської ідентичності тощо.

Це означає, що меми про віртуальні держави не лише можуть ставати зброєю смыслової війни і меметичного опору, а й ефективно функціонують у такій ролі.

Список літератури:

1. Cuppens T. The Weaponisation of Memes. *JASON*. March 26, 2023. URL: <https://jasoninstitute.com/the-weaponisation-of-memes/> (accessed on 20.06.2025)
2. Dawkins R. The extended selfish gene. Oxford : Oxford University Press, 2016. 592 p.
3. Rushkoff D. Media virus!: hidden agendas in popular culture. New York: Ballantine Books, 1996. 344 p.
4. Бровко Л. Меметика у війні: як меми стають зброєю. *Press Association*. 01.11.2023. URL: <https://surl.lu/wihtmd> (дата звернення: 20.06.2025)
5. Почепцов Г. Смисли і війни: Україна і Росія в інформаційній і смыслових війнах. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 316 с.
6. Родигін К.М. Віртуальні держави в меметичній війні: «КурНР», «БНР», «Вейшнорія». *Міжнародна науково-практична конференція «Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку»*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 43–46.
7. Савчишин М. «Білгородська Народна Республіка». Як з Росії сміється весь світ. *ВПольщі.pl*. 23.05.2023. URL: <https://surl.li/jpkiml> (дата звернення: 20.06.2025).

8. Сливенко О. «Белгородська народна республіка стає реальністю». Пропагандисти – про Указ про історичні українські території у складі Росії. *Детектор Медіа*. 27.01.2024. URL: <https://surl.lu/xpmwie> (дата звернення: 20.06.2025).
9. Погорілко М. «БНР напала на БНР?» У мережі вказали на цікавий нюанс з вибухами в Белгороді. Фото. *OBOZ.UA*. 12.03.2024. URL: <https://surl.li/ofhdgq> (дата звернення: 20.06.2025).
10. Рух «Белгородська Народна Республіка» визнали терористичним в РФ – ЗМІ. *Gazeta.ua*. 14.01.2025. URL: <https://surl.li/appscue> (дата звернення: 20.06.2025).
11. Скучили за новинами з Курщини? На в'їзді в Суджу замайорів прапор молодії республіки. *top.peopleternopil / Instagram*. 10.09.2024. URL: https://www.instagram.com/p/C_vqXGbMhkJ/ (дата звернення: 20.06.2025).
12. Квасневська Д. На Белгородщині тривожно: там вже є прапори легіону «Свобода Росії» та БНР. *24 канал*. 22.05.2023. URL: <https://surl.li/hjufir> (дата звернення: 20.06.2025).
13. Мікус А. Вейшнорія, Весбарія, Лубенія: што азначаюць назвы ўмоўных ворагаў Беларусі. *Наша Ніва*. 29.08.2017. URL: <https://nashaniva.com/?c=ar&i=196570> (дата звернення: 20.06.2025).
14. Карней І. «Грамадзянін Вайшнорыі» Мілінкевіч: «Зоны пагрозы» – гэта тэрыторыі з канцэнтрацыяй каталіцкага насельніцтва. *Радзё Свабода*. 30.08.2017. URL: <https://www.svaboda.org/a/28705492.html> (дата звернення: 20.06.2025).
15. Казанський Д. Вигадана білоруська Вейшнорія стала жити своїм власним життям. *Главком*. 31.08.2017. URL: <https://surl.li/yfsxdt> (дата звернення: 20.06.2025).
16. Росіяни створили в Білорусі нову країну, щоб звільнити її від сепаратистів. Лукава історія Вейшнорії. *Еспресо*. 31.08.2017. URL: <https://espresso.tv/article/2017/08/31/veyshnoriya> (дата звернення: 20.06.2025).
17. Овчарова С. Анджей Почобут. Польща відповідає на репресії проти журналіста. *Нова Польща*. 03.06.2023. URL: <https://surl.li/kvyvns> (дата звернення: 20.06.2025).
18. EIZVA. Гімн Вайшнорыі / Himn Vайshnoryji. *Svajksta | Youtube*. 15.09.2017. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hCukK2cF0bM> (дата звернення: 20.06.2025).
19. Голос Америки. Уявні вороги: чим Вейшнорія «загрожує» Білорусі. *Крим.Реалії*. 04.09.2017. URL: <https://ua.krymr.com/a/28715324.html> (дата звернення: 20.06.2025).
20. Горлач П. У Білорусі визнали екстремістськими соцмережі вигаданої держави Вейшнорії. *Суспільне Культура*. 01.09.2022. URL: <https://surl.li/ccndhxsu> (дата звернення: 20.06.2025).
21. «ССО Вейшнорії працюють»: у Росії за місяць розбилися шість військових літаків. *Новинарня*. 27.08.2021. URL: <https://novynarnia.com/2021/08/27/sso-veishnoriyi/> (дата звернення: 20.06.2025).

Rodyhin K. M. VIRTUAL STATES-MEMES IN THE SEMANTIC WAR

The article examines the use of memes in informational and semantic warfare as part of the Russian-Ukrainian war. The research focuses on internet memes related to various “virtual states”, including the “Kursk People’s Republic” (KurPR), the “Belgorod People’s Republic” (BPR), and “Veyshnoria”. To highlight the evolution of these memes and related phenomena in the information space, the historical context has been explored.

Some properties of memes as a phenomenon, such as the ability to self-reproduce and spread, stereotyping and simplification of complex phenomena, rapid (“viral”) popularity, ambiguity, and emotionality, make them capable of “weaponization” in informational and semantic wars, and thus act as an informational and semantic weapon of attack or defense.

The features of memes are examined as well as their role in the semantic war. A comparative analysis of the cases of “KurPR” and “BPR” on the one hand, and “Veyshnoria” on the other, has been carried out. The similarities and differences between these episodes have been revealed.

All these memes, “BPR”, “KurPR”, and “Veyshnoria”, became possible in the context of information and semantic wars, post-truth, and Russian hybrid aggression. There are certain references to its memetic toolkit, in other words, they function as certain versions of “Novorossiya in reverse”, although they differ in detail.

A strong sign of analogy is their common reference to the creation of quasi-republics in the East of Ukraine at the initial hybrid stage of the Russian-Ukrainian war.

However, the differences between the analyzed cases have also been revealed. The memes on “KurPR” and “BPR” were created as a Ukrainian ironic response to Russian propaganda constructs of the 2014–2021 hybrid war. In turn, “Veyshnoria”, unlike them, was originally invented by the Russian party for the legend of the military exercises “West-2017”, but then fully demonstrated its memetic potential in the pro-Western and anti-Russian environment. There, it is a notable example of intercepting and rethinking the original concept, transforming it into an ironic or even post-ironic response to Russian propaganda within a “memetic resistance”.

Key words: information war, semantic war, internet memes, propaganda, memetic war, memetic resistance, Belgorod People’s Republic, Kursk People’s Republic, Veyshnoria.